

M-planen för kärnkraft kan bli kostsam

Svenska Dagbladet den 29 juni 2022

I början av juni lanserade Moderaterna en plan för hur ny kärnkraft ska byggas i Sverige. Utspelet innehåller bra saker såsom att partiet vill minska den politiska risken för kärnkraft. Men utspelet innehåller även mindre bra saker som riskerar att bli kostsamma för samhället och skatte-betalarna.

Det är positivt att Moderaterna vill förtydliga det energi-politiska målet och att man vill skydda kärnkraften från politiskt framtvungade nedstängningar. Det minskar den politiska risken på elmarknaden. Jag och Thomas Tangerås lade liknande förslag i rapporten "Incitamenten att investera i produktion på elmarknaden", men vi förordar att det skyddet införs för alla elproduktions-teknologier.

Det är även bra att reaktorer ska kunna byggas på fler platser och att begränsningen till tio reaktorer tas bort. Vidare är det bra att kärnkraftverk ska kunna typgodkännas, vilket snabbar på tillstånds-processen. Dessutom är det positivt att det blir möjligt att återstarta nedlagda kärnkraftverk, utifall att det skulle vara lönsamt för ägaren.

Problemet med Moderaternas förslag är att partiet vill subventionera nya kärnkraftverk genom att staten garanterar lånen. Subventionen kommer variera från fall till fall, och den kan bli stor. Enligt Moderaternas pm som beskriver förslaget, är det tänkbart att den subventionerade låneräntan kan komma att bli så låg som 1,4 procent. Normalt får investerare betala för den typen av statliga lånegarantier, så att skatte-betalarna skyddas. Moderaterna vill dock dela ut lånegarantierna gratis till ny planerbar produktion.

Utifrån ett samhällsperspektiv är det olyckligt att göra skillnad på ny och gammal produktion, vilket partiet tycks vilja göra. Det är väldokumenterat att den typen av diskriminering leder till ineffektiva investeringar, se till exempel rapporten "Strategic Reserves versus Market-Wide Capacity Mechanisms" av mig och Thomas Tangerås. Problemet med att sponsra ny elproduktion är att investerare uppmuntras att bygga nytt i stället för att renovera eller höja kapaciteten i existerande produktion.

Elcertifikatsystemets sponsring av ny förnybar el medförde att gamla vindkraftverk och vatten-kraftverk skrotades i förtid. Vidare bidrog elcertifikat-systemet troligtvis till att minst ett kärnkraftverk stängdes i förtid. På motsvarande sätt riskerar Moderaternas förslag att bidra till att både existerande vindkraft och planerbar produktion drabbas. I värsta fall kan vissa av dessa nedstängningar ske i närtid, vilket i så fall skulle kunna förvärra den pågående energi-krisen. Ju större subventionen är till ny kraft, desto värre blir problemet.

En annan fråga är varför skattemedel ska användas till att sponsra investeringar i elproduktion. Sveriges hushåll och företag kommer inte vinna på det. Det som de vinner på en minskad elräkning kommer de förlora på höjda skatter. Hushåll och företag blir netto-förlorare om investeringarna blir ineffektiva.

Avslutningsvis vill jag säga att elmarknaden mår bäst av teknik-neutrala regler. Aktörerna på marknaden är bättre än politiker på att göra effektiva teknikval. Statliga låne-garantier kan vara bra, men de bör inte subventioneras. Det vore bra om säkerhets-kraven kunde standardiseras för kärnkraften, så att det blir möjligt att bygga identiska kärnkraftverk i Sverige, Finland, Frankrike, Nederländerna et cetera. En sådan standardisering skulle sänka byggkostnaden för kärnkraftverk, och då behövs det kanske inte någon subvention.

Pär Holmberg